

پیش‌بینی شادمانی به‌وسیله تاب‌آوری و سبک‌های هویت و مقایسه آن در دانش‌آموزان دختر و پسر استان گلستان

افسانه رحیمیان

دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساری
afsaneh.rahimian66@gmail.com

شعبان حیدری

دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساری
shaban.haydari17@yahoo.com

عبدالعلی یعقوبی

دانشگاه آزاد اسلامی واحد بهشهر
yaghoubi_2001@yahoo.com

بهزاد خرمالی

دانشگاه آزاد اسلامی واحد گرگان
exolover014@gmail.com

زهرا میر

دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساری
zahraaban@yahoo.com

چکیده

پژوهش حاضر با هدف بررسی پیش‌بینی شادمانی به‌وسیله تاب‌آوری و سبک‌های هویت برزونسکی (اطلاعاتی، هنجاری، سردرگم/اجتنابی و تعهد) و نیز مقایسه شادمانی در دانش‌آموزان دختر و پسر انجام شد. روش این پژوهش، توصیفی از نوع پژوهش‌های همبستگی و نیز علی مقایسه‌ای بود. جامعه‌ی مورد مطالعه کلیه‌ی دانش‌آموزان اول تا سوم دبیرستان رشته‌های تحصیلی مختلف استان گلستان در سال تحصیلی ۹۳ - ۹۲ بودند که حجم نمونه ۳۸۱ نفر (۱۷۸ دختر و ۲۰۳ پسر) بود و به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای مرحله‌ای انتخاب شدند و به وسیله‌ی مقیاس تاب‌آوری کانر و دیویدسون (CD-RISC)، مقیاس سبک‌های هویت برزونسکی (ISI-۱۶) و مقیاس شادمانی آکسفورد (OHI) مورد ارزیابی قرار گرفتند. پایایی و روایی پرسش‌نامه‌ها بررسی شد. برای تحلیل داده‌ها از روش رگرسیون چندمتغیره و آزمون t مستقل استفاده شد. نتایج رگرسیون نشان داد ضرایب ثابت، تاب‌آوری و تعهد پیش‌بینی‌کننده‌ی شادمانی هستند که درواقع پیش‌بینی شادمانی به جز تعهد به وسیله‌ی سبک‌های هویت صورت نگرفت، هم‌چنین نتایج آزمون t نشان داد که شادمانی در دانش‌آموزان دختر و پسر متفاوت نیست.

واژگان کلیدی: سبک‌های هویت، تاب‌آوری، شادمانی، دانش‌آموزان.

مقدمه

دوران نوجوانی یکی از حساس‌ترین مراحل زندگی هر فرد است که حتی دشوارتر از سال‌های کودکی تلقی شده است (حاجلو و همکاران، ۱۳۹۱). در این دوره باورها و انتظارات نوجوان تغییر یافته و خود را با دنیای پیچیده و جدید روبه‌رو می‌بیند. وی نیاز دارد که در این دنیای جدید خود را به عنوان یک انسان منحصربه‌فرد مطرح ساخته و جایگاه خود را در نظام گسترده‌ی اجتماعی پیدا کند. کسب هویت پاسخی است به نیاز نوجوانان برای درک خود به عنوان کسی که با وجود داشتن چیزهای مشترک با دیگران، از آن‌ها متمایز و جداست. تشکیل هویت^۱، احساس ذهنی از تمامیت درونی فرد فراهم می‌کند و براساس آن زندگی برای وی هدف و معنا پیدا می‌نماید (Berzonsky, ۱۹۹۲).

افرادی که دچار گم‌گشتگی هویت می‌شوند درک درستی از نقش‌های جنسیتی و ارزش‌ها ندارند. آن‌ها نمی‌توانند راه خود را بیابند و به نظر آشفتنه و نکانشی هستند و روابط بین فردی مناسبی برقرار نمی‌سازند. از آن‌جا که هدف بلند مدتی را بر نمی‌گزینند، نمی‌دانند در شرایطی که قرار دارند چه کار کنند. در عوض افرادی که دارای هویت موفق هستند نسبت به خود و جامعه دارای تعهدند. آن‌ها وظایف محوله را به خوبی انجام می‌دهند، خودپنداره و عزت نفس بالایی دارند و دارای اهداف بلندمدت مشخص در زندگی هستند. آن‌ها خود را در انتخاب‌هایشان سهیم می‌دانند و دقیقاً به همین سبب خود را مسئول می‌دانند. چنین افرادی به ارزش‌ها پای‌بند هستند. به طور خلاصه می‌توان گفت اگرچه فرآیند هویت‌یابی در دوران نوجوانی بروز می‌کند ولی اثرات آن طولانی مدت و دیرپاست (هاشمی و رضوی، ۱۳۸۷).

اریکسون^۲ (۱۹۶۸) نخستین کسی بود که برای فهم فرآیند شکل‌گیری هویت در دوره‌ی نوجوانی چارچوبی ارائه کرد. وی شکل‌گیری هویت فردی در دوره‌ی نوجوانی را نشانه‌ای از سازگاری و تعادل در این دوره می‌داند. مارسیا^۳ (۱۹۶۶)، نظریه‌ی اریکسون در مورد هویت را گسترش داد و چهار نوع حالات هویت را مطرح کرد که باعث رشد تحقیقات تجربی در مورد هویت شد.

برزونسکی و کوک^۴ (۲۰۰۰؛ به نقل از عبدی زرن و همکاران، ۱۳۸۷) با بررسی زیربناهای شناختی - اجتماعی برای تعیین وضعیت سبک‌های هویت سه سبک اطلاعاتی، هنجاری و سردرگم/اجتنابی را فرض نمودند. این سبک‌ها در واقع شیوه‌های شناختی - اجتماعی برای پردازش اطلاعات مرتبط با خود هستند. در سبک اول فرد در برقراری روابط بین فردی، سنجیده‌تر و بهتر عمل می‌کند؛ شکیبایی بیشتری نسبت به کسانی که عقایدی متفاوت با آن‌ها دارد، نشان می‌دهد و نیاز کمتری به تأیید و تصدیق دیگران برای کسب اطمینان نسبت به خود دارد. در سبک دوم تمایل به هم‌نوا شدن با انتظارات خانواده و اجتماع و درجه‌ی بالایی از تعهد به افراد مهم و استفاده از نظر آن‌هاست. در سبک سوم، تمایل به تعلل و به تأخیرانداختن تصمیم‌گیری‌های شخصی و اجتناب از پرداختن به موضوع هویت وجود دارد و این افراد، روابط ضعیفی با همسالان خود برقرار می‌کنند و روابط اجتماعی سطح پایینی از نظر صمیمیت، گشودگی و شکیبایی و اعتماد دارند (حجازی و فرتاش، ۱۳۸۵) و تعهدات برای افراد احساس هدفمندی و جهت‌گیری به همراه داشته و به مثابه یک چارچوب مرجع عمل می‌کنند که در محدوده‌ی آن‌ها رفتار و بازخورد، ارزیابی و تنظیم می‌گردد (Shokri et al, ۲۰۰۶).

از طرفی یکی از سازه‌های مهم در حوزه‌ی روان‌شناسی سلامت، تاب‌آوری^۵ است. کانر و دیویدسون^۶ (۲۰۰۳) تاب‌آوری را توانمندی فرد در برقراری تعادل زیستی - روانی در شرایط خطرناک بیان می‌کنند. آن‌ها تاب‌آوری را تنها پایداری در برابر شرایط تهدیدکننده قلمداد نمی‌کنند، بلکه شرکت فعال فرد در محیط را مهم می‌دانند. گارمزی و ماستن^۷ (۱۹۹۱) تاب‌آوری را

^۱. Identity

^۲. Erickson

^۳. Marcia

^۴. Berzonsky & kuk

^۵. Resiliency

^۶. Connor & davidson

^۷. Garmezy & Masten

«یک فرآیند، توانایی یا پیامد سازگاری موفقیت آمیز با وجود شرایط تهدیدکننده» تعریف نموده‌اند. در واقع تاب‌آوری سازگاری مثبت در واکنش به شرایط ناگوار است (Waller, ۲۰۰۱).

تاب‌آوری در علوم رفتاری خصوصیتی است که با گذر زمان رشد می‌کند و می‌تواند به وسیله‌ی شیوه‌های مداخله‌ای تحت تأثیر قرار گیرد (Drapeau et al, ۲۰۰۷). تحقیقات نشان می‌دهد که افراد تاب‌آور دارای رفتارهای خودشکنانه نیستند، از نظر عاطفی آرام‌اند و توانایی مقابله با شرایط ناگوار و ناخوشایند را دارند (بهداری خسروشاهی و هاشمی نصرت آباد، ۱۳۹۰).

نگاهی به پژوهش‌های انجام شده در این حوزه نشان‌گر آن است که اصولاً دو رویکرد در این خصوص مدنظر بوده است؛ نخست، تاب‌آوری را در قالب شاخص‌های مختلفی مانند عزت‌نفس^۱، عملکرد آموزشی^۲، سلامت جسمی^۳، مقابله و انطباق^۴، فقدان آسیب‌شناسی روانی یا رفتارهای بزه‌کارانه^۵ بررسی نموده‌اند (Markstrom et al, ۲۰۰۰)؛ و دوم پژوهش‌هایی که بر تعریفی خاص از تاب‌آوری و مقیاس‌ها یا پرسش‌نامه‌های ویژه‌ای جهت اندازه‌گیری تاب‌آوری، به کار گرفته شده‌اند.

یکی دیگر از مباحثی که در سال‌های اخیر در رویکرد روان‌شناسی مثبت مورد توجه قرار گرفته است، مبحث شادی^۶ است که ظهور آن به مارتین سلینگمن^۷، رئیس انجمن روان‌شناسی آمریکا بر می‌گردد. سلینگمن معتقد است این روان‌شناسی قرن بیست و یکمی است که به جای تأکید صرف بر آسیب‌شناسی و بیماری به دنبال شناسایی و افزایش توانمندی‌ها، سامانه‌های اجتماعی بهینه و ایجاد شادمانی و رضایت از زندگی در افراد و جوامع است. روان‌شناسی مثبت دارای سه حیطه است: ۱- هیجانات مثبت ۲- خصیصه‌های مثبت افراد ۳- شناختن و پرورش دادن استعدادها (قاسمی و قریشیان، ۱۳۸۸).

در مباحث روان‌شناختی شادمانی به عنوان یکی از هیجانات مثبت طبقه‌بندی شده است که انسان‌ها در فعالیت‌های روزمره‌ی خود آن را تجربه می‌کنند. شادمانی جنبه‌ای از عواطف انسانی است که دارای وجوه مختلف فردی، اجتماعی، روانی - جسمانی و شناختی عاطفی می‌باشد (نشاط‌دوست و همکاران، ۱۳۸۸).

شوارتز و استراک^۸ (۱۹۹۱) معتقدند که افراد شادکام کسانی هستند که در پردازش اطلاعات در جهت خوش‌بینی و خوشحالی سوگیری دارند؛ یعنی اطلاعات را طوری پردازش و تفسیر می‌کنند که به شادمانی آن‌ها منجر شود. شادکامی بر نگرش و ادراکات شخصی مبتنی است و حالتی مطبوع و دل‌پذیر است و از تجربه‌های مثبت و رضایت از زندگی نشأت می‌گیرد (Hills and Argyle, ۲۰۰۱). آرگایل و همکاران^۹ (۱۹۸۹) شادی را ترکیبی از وجود عاطفه‌ی مثبت، عدم وجود عاطفه‌ی منفی و رضایت از زندگی می‌دانند. لیوبومیرسکی و همکاران^{۱۰} (۲۰۰۵) معتقدند که هر فرد الگویی برای شادی دارد که باعث می‌شود اتفاقات را به گونه‌ای تفسیر کند که به حفظ و افزایش شادی کمک کرده و به زندگی معنا بخشد و احساس ارزشمند بودن کند. در واقع می‌توان گفت شادمانی دارای سه جزء است: یک جزء آن احساس خوشی و دو جزء دیگر آن رضایت از زندگی و عدم وجود عاطفه‌ی منفی است. خوشی بعد عاطفی شادمانی است و رضایت بعد شناختی آن است.

جنسیت نیز موضوع پژوهش‌های زیادی در ارتباط با شادمانی بوده است. منابع شادی برای دو جنس متفاوت است. مردها بیشتر به وسیله‌ی شغلشان، رضایت اقتصادی و خودشان تحت تأثیر قرار می‌گیرند، زنان همچنین بیشتر در مورد خودشان انتقاد می‌کنند. برای مردان، بلندقد بودن خوب است، اما زنان همین‌که نزدیک قد هنجار باشند. برای زنان جذابیت جسمانی خیلی مهم است و وزن زیاد داشتن بد است. تعداد کمی از زنان بالای ۴۵ سال، توسط دیگران جذاب دانسته می‌شوند و این برای بسیاری از آن‌ها منبع عدم رضایت است. میزان تفاوت‌های جنسیتی در فرهنگ‌های مختلف، متفاوت است. در تایوان

۱. Self Steem
۲. Academic Performance
۳. Phisycal Health
۴. Coping & Adaptation
۵. Delinquent Behaviours
۶. Happiness
۷. Seligman
۸. Schwartz & Strack
۹. Argyle et al
۱۰. Lyubomirsky et al

شادی مردان اساساً بستگی به رضایت آن‌ها از شغلشان دارد، درحالی‌که شادی زنان، به رضایت از خانوادشان و شادی خانوادگی آن‌ها بستگی دارد (Argyle, ۲۰۰۱).

داینر و همکاران^۱ (۱۹۹۹؛ به نقل از میرشاه جعفری و همکاران، ۱۳۸۱) معتقدند که میزان شادمانی زنان و مردان برابر است، اما هنگامی که افسردگی را در نظر می‌گیریم، موضوع تا حدودی پیچیده می‌شود. به این صورت که با وجود شادی یکسان زنان و مردان، افسردگی در زنان بیشتر از مردان است. توضیح این امر توسط داینر و همکاران این است که زنان نسبت به مردان هم عاطفه‌ی منفی و هم عاطفه‌ی مثبت بیشتری را تجربه می‌کنند و برآیند این دو عاطفه، شادی زنان و مردان را یکسان می‌سازد. فوجیتا، دایز و ساندویچ^۲ (۱۹۹۱) نیز بر همین اعتقاد هستند.

وود و همکاران^۳ (۱۹۸۹، به نقل از آرگایل، ۲۰۰۱) در مورد ۹۳ مطالعه که اکثر آنها در آمریکا انجام شده بود، به تحلیل آماری پرداختند. آن‌ها دریافتند زنان به طور متوسط کمی خوشحال‌تر از مردان بودند (نه خیلی زیاد، ۷٪ از انحراف معیار)، کمی عاطفه‌ی مثبت‌تر (هم‌چنین ۷٪) و کمی رضایت‌مندی بیشتری از زندگی داشتند (۳٪). این اثرات مثبت ضعیف، برای افراد متأهل کمی قوی‌تر بود (۸٪) هم‌چنین مردان نسبت به زنان با افزایش سن شادتر می‌شوند. خلعتبری و بهاری (۱۳۸۹) نیز در بررسی ارتباط بین تاب‌آوری و رضایت از زندگی به این نتیجه رسیدند که بین مردان و زنان از نظر رضایت از زندگی تفاوت وجود دارد.

زنان نسبت به مردان عواطف مثبت و منفی قوی‌تری را تجربه می‌کنند. داینر و همکاران (۱۹۸۵) دریافتند میانگین شدت عواطف زنان نسبت به مردان در یک مقیاس ۱ تا ۶ نمره ای ۴/۳۴ در مقابل ۳/۸۸ بود. این شاید به خاطر آن باشد که زنان در روابط اجتماعی، بیشتر خود را ابراز می‌کنند و یا آن‌که زنان روابط اجتماعی بیشتری دارند.

هم‌چنین پژوهش‌ها در مورد پیش‌بینی شادمانی با متغیرهای تاب‌آوری و سبک‌های هویت به این صورت بود: بهادری خسروشاهی و باباپور خیرالدین (۱۳۹۱) در پژوهش خود با عنوان رابطه‌ی سبک‌های هویتی و کمال‌گرایی با احساس شادکامی در دانشجویان به این نتیجه رسیدند که با استفاده از روش تحلیل رگرسیون هم‌زمان متغیرهای پیش‌بین قادرند تغییرات متغیر ملاک (شادکامی) را به طور معناداری پیش‌بینی کنند. بهادری خسروشاهی و هاشمی نصرت‌آباد (۱۳۹۰) نشان دادند که متغیرهای پیش‌بین، قادرند تغییرات بهزیستی روان‌شناختی دانشجویان را پیش‌بینی کنند. بر اساس این داده‌ها، افرادی که امیدواری و تاب‌آوری بالایی دارند از بهزیستی روانی بالایی نیز برخوردارند. سامانی و همکاران (۱۳۸۶) در پژوهش خود با عنوان تاب‌آوری، سلامت روانی و رضایت‌مندی از زندگی نشان دادند نتایج رگرسیون چندگانه به روش سلسله‌مراتبی هم‌زمان، بیانگر معناداری نقش واسطه‌ای هیجان‌های منفی (افسردگی، اضطراب و فشار روانی) در رابطه‌ی میان تاب‌آوری خانواده و رضایت از زندگی بود. نتیجه این‌که تاب‌آوری به واسطه‌ی کاهش مشکلات هیجانی (و یا افزایش سطح سلامت روانی) رضایت‌مندی از زندگی را در پی دارد. اثر متغیر تاب‌آوری بر رضایت‌مندی از زندگی غیرمستقیم است. شگری، شهرآرای و همکاران (۱۳۸۶) در بررسی تفاوت‌های فردی در سبک‌های هویت و عملکرد تحصیلی: نقش تعهد هویت و بهزیستی روان‌شناختی به این نتیجه رسیدند که سبک‌های هویت از طریق پیش‌بینی تعهد هویت و بهزیستی روان‌شناختی دانشجویان، عملکرد تحصیلی آنان را تبیین می‌نماید. کهولت و جوکار (۱۳۸۹) نیز در مقاله‌ای با عنوان رابطه‌ی سبک‌های هویت و شادی در دانشجویان دانشگاه دریافتند که سبک هویت اطلاعاتی پیش‌بینی‌کننده‌ی مثبت و معنادار برای عاطفه‌ی مثبت است. برای عاطفه‌ی منفی سبک اطلاعاتی به صورت مثبت و سبک هنجاری به گونه‌ی منفی پیش‌بینی‌کننده بودند و مؤلفه‌ی شناختی شادی به صورت مثبت و معنادار توسط سبک‌های هویت هنجاری و سردرگم/اجتنابی پیش‌بینی گردید. نتایج مؤید پیش‌بینی شادی توسط سبک‌های هویت بود.

^۱. Diener et al

^۲. Fujita, Diaz & Sandwich

^۳. Wood et al

انگ و همکاران^۱ (۲۰۰۶) نشان دادند که تاب‌آوری واریانس معناداری از بهزیستی روانی و هیجانی را تبیین می‌کند. سطوح بالاتر تاب‌آوری، هیجان‌های مثبت و منفی را پیش‌بینی می‌کند. بررسی‌های برزونسکی و کوک، (۲۰۰۲) نشان داده‌اند که افراد با سبک هویت سردرگم/اجتنابی افسرده‌تر و نوروگراتر و هم‌چنین در مقایسه با گروه‌های هنجاری و اطلاعاتی کمتر با وجدان هستند. فیلیپس و پیتمن^۲ (۲۰۰۷) در تحقیقی با نام "بهزیستی ذهنی روانی نوجوان به وسیله‌ی هویت" که انجام دادند نشان دادند سبک سردرگم/اجتنابی با ناامیدی بالاتر و نمره‌های اثربخشی خوش‌بینی پایین‌تری به نسبت سبک‌های اطلاعاتی و هنجاری همراه بود. سبک‌های اطلاعاتی و هنجاری تفاوت معناداری از نظر متغیرهای وابسته نداشت. نتایج هم‌چنین نشان داد که مردان بیشتر علاقمند به سبک سردرگم و زنان علاقمند به سبک اطلاعاتی بودند. کوهن و همکاران^۳ (۲۰۰۹) در پژوهشی با عنوان "شادکامی تمام‌نشده: احساسات مثبت رضایت از زندگی را به وسیله‌ی تاب‌آوری افزایش می‌دهد" به این نتایج رسیدند که احساسات مثبت واسطه‌ای در ارتباط خطّ پایه و نهایت تاب‌آوری بودند در حالی که برای رضایت از زندگی این‌طور نبود. تغییر در تاب‌آوری واسطه‌ی رابطه بین احساسات مثبت و افزایش رضایت از زندگی است که نشان می‌دهد مردم شاد بیشتر رضایت دارند نه صرفاً به خاطر این‌که احساس بهتری دارند بلکه آن‌ها منابع برای زندگی خوب را توسعه می‌دهند. موسوی و روشن (۲۰۱۰) در مطالعه خود دریافتند که تمام خرده مقیاس‌های دین‌داری، بهزیستی روانی، هویت اطلاعاتی، هنجاری و تعهد، هویت ملی و مذهبی در دانشجویان زن در مقایسه با دانشجویان مرد بالاتر هستند در حالی که هویت سردرگم/اجتنابی در دانشجویان مرد بالاتر بود. سوری و حسنی‌راد (۲۰۱۱) در مقاله‌ی خود با نام "رابطه‌ی بین تاب‌آوری، خوش‌بینی و بهزیستی روانی در دانشجویان پزشکی" نشان دادند که تاب‌آوری قادر به پیش‌بینی بهزیستی روانی است و خوش‌بینی یک نقش میانجی کوچک در رابطه‌ی بین تاب‌آوری و بهزیستی روانی بازی می‌کند. نتایج نشان داد که بهزیستی روانی به وسیله‌ی ویژگی‌های فردی مثل تاب‌آوری و خوش‌بینی فردی بدون در نظر گرفتن این‌که درجه‌ی تاب‌آوری زن یا مرد می‌تواند تا حدّی برای بهزیستی روانی فراهم شود تحت تأثیر قرار می‌گیرد. نتایج پژوهش وایت و همکاران^۴ (۱۹۹۸) نشان داد که افراد دارای سبک هویتی اطلاعاتی خوش‌بین‌تر بوده، رضایت بیشتری از زندگی داشته و وابستگی متقابل کمتری دارند. به علاوه الگوهای رفتاری و نگرش آن‌ها نشان‌دهنده‌ی اراده‌ی آینده‌مدار به منظور بررسی گزینه‌های سودمند بود. به طور خلاصه شادی تأثیر کمی و کیفی زیادی بر زندگی دارد و در فرآیند تحول و توسعه مورد تأکید و توجه قرار گرفته است. هدف از پژوهش‌های مربوط به شادی، بررسی علل شادی و فرآیندهای مولّد آن است، برخی از علل آن نظیر اوقات فراغت، خلق مثبت و حتی عواملی نظیر شخصیت نیز تا حدودی قابل تغییر اند. نظریه‌پردازان و پژوهشگران زیادی در کارهای عملی خود سعی کرده‌اند منابع و عوامل مؤثر بر شادی یا شادکامی را معرفی نمایند (Argyle, ۲۰۰۱). این منابع و عوامل می‌تواند تحت مجموعه عوامل روانی، جسمانی، اجتماعی، اقتصادی، مذهبی، معنوی و فرهنگی مورد بحث قرار گیرد. بنابراین با توجه به مطالب گفته شده در این پژوهش هدف بررسی پیش‌بینی شادمانی به وسیله تاب‌آوری و سبک‌های هویت و نیز مقایسه شادمانی در دانش‌آموزان دختر و پسر استان گلستان بود.

فرضیه‌ها شامل موارد ذیل بود:

۱- تاب‌آوری و سبک‌های هویت (اطلاعاتی، هنجاری، سردرگم/اجتنابی و تعهد) پیش‌بینی‌کننده شادمانی در دانش‌آموزان هستند.

۲- شادمانی در دانش‌آموزان دختر و پسر متفاوت است.

^۱. Ong et al

^۲. Phillips & Pittman

^۳. Cohn et al

^۴. White et al

روش

روش این پژوهش توصیفی، از نوع پژوهش‌های همبستگی و علی مقایسه ای بود. شرکت‌کنندگان پژوهش کلیه‌ی دانش‌آموزان دختر و پسر ۱۵ تا ۱۷ ساله‌ی ثبت‌نام شده در دبیرستان‌های استان گلستان در سال تحصیلی ۹۳ - ۹۲ بودند که طبق آمار مندرج در اداره‌ی کل آموزش و پرورش استان گلستان برابر با ۵۹۳۶۲ نفر بودند. حجم نمونه بر اساس جدول کرجسی و مورگان ۳۸۱ نفر از دانش‌آموزان اول تا سوم دبیرستان‌های استان گلستان بود که از این تعداد ۱۷۸ نفر دختر و ۲۰۳ نفر پسر بودند و ۳۶۸ نفر به پرسش‌نامه‌ها پاسخ دادند. روش نمونه‌گیری تصادفی از نوع خوشه‌ای مرحله‌ای بود. در این پژوهش با توجه به منطقه‌ی جغرافیایی استان گلستان در سه منطقه‌ی شرق و غرب و مرکز به طور تصادفی از هر منطقه یک شهر انتخاب شد و از هر شهر دو مدرسه‌ی دخترانه و دو مدرسه‌ی پسرانه انتخاب و از هر مدرسه سه کلاس به طور تصادفی انتخاب شد. سپس سه پرسش‌نامه‌ی پژوهش در میان آن‌ها توزیع شد و بعد از ۳۰ دقیقه پرسش‌نامه‌ها جمع‌آوری شد و در مرحله‌ی بعد اطلاعات بدست‌آمده از پرسش‌نامه‌ها ثبت آماری شد و در نهایت با آماره‌ی مناسب تجزیه و تحلیل شد.

ابزارهای پژوهش:

پرسش‌نامه‌ی سبک‌های هویت برزونسکی: این مقیاس که در سال ۱۹۹۸ توسط وایت و همکاران تهیه شد، یک مقیاس خودگزارشی و برگرفته از مدل برزونسکی است که مشتمل بر ۴۰ گویه است و شامل ۴ زیرمقیاس است. مقیاس این پرسش‌نامه پنج ارزشی بوده و از کاملاً مخالفم=۱ تا کاملاً موافقم=۵ درجه‌بندی شده که پاسخ‌دهنده باید یکی از آن‌ها را انتخاب نماید. وایت و همکاران برای بررسی روایی این پرسش‌نامه، پاسخ‌های افراد را در سه سبک هویتی با روش تحلیل عاملی با استفاده از چرخش واریماکس با مؤلفه‌ی اصلی بررسی کردند. ضریب همبستگی بین عوامل به دست آمده به ترتیب عامل اول ۰/۷۹، عامل دوم ۰/۸۱ و عامل سوم ۰/۸۴ به دست آمد. فارسی نژاد (۱۳۸۳) روایی سازه این آزمون را با روش تحلیل عاملی مورد بررسی قرار داد که اندازه کفایت نمونه‌برداری ۰/۷۵ بود. برای تعیین پایایی نیز برزونسکی (۱۹۹۲) در آخرین نسخه‌ی تجدیدنظرشده‌ی خود ضریب آلفای کرونباخ خرده‌مقیاس‌های اطلاعاتی را ۰/۶۲، هنجاری را ۰/۶۶ و سردرگم/اجتنابی را ۰/۷۳ گزارش کرده است. در ایران نیز غضنفری [۳۲] برای کل نمونه‌ی تحقیق خود، ضریب آلفای ۰/۶۸ را به دست آورد. در پژوهش مغاللو، وفایی و شهرآرای (۱۳۸۷) ضرایب آلفای کرونباخ برای همسانی درونی برای سه سبک هویت اطلاعاتی، هنجاری و سردرگم/اجتنابی به ترتیب برابر با ۰/۷۶، ۰/۶۹ و ۰/۶۸ به دست آمد.

مقیاس تاب‌آوری کانر و دیویدسون: این پرسش‌نامه را کانر و دیویدسون (۲۰۰۳) با مرور منابع پژوهشی ۱۹۹۱ - ۱۹۷۹ حوزه‌ی تاب‌آوری تهیه کردند. این پرسش‌نامه ۲۵ عبارت دارد که در یک مقیاس لیکرتی بین صفر (کاملاً نادرست) تا چهار (همیشه درست) نمره‌گذاری می‌شود. بنابراین طیف نمرات آزمون بین ۰ تا ۱۰۰ قرار دارد. نمرات بالاتر بیانگر تاب‌آوری بیشتر آزمودنی است.

برای تعیین روایی این مقیاس از روش تحلیل عامل بهره گرفته شد. سپس گویه‌های مقیاس به روش مؤلفه‌های اصلی، تحلیل عاملی شدند. پیش از استخراج عوامل بر پایه‌ی ماتریس همبستگی گویه‌ها، دو شاخص KMO و آزمون کرویت بارلت محاسبه شدند. مقدار KMO برابر ۰/۸۷ و مقدار کای دو در آزمون بارلت برابر ۵۵۵۶/۲۸ بود که هر دو شاخص، کفایت شواهد برای انجام تحلیل عامل را نشان دادند. همچنین این مقیاس در ایران توسط محمدی (۱۳۸۴) هنجاریابی شده است. وی برای تعیین پایایی مقیاس تاب‌آوری کانر و دیویدسون از روش آلفای کرونباخ بهره گرفته و ضریب پایایی ۰/۸۹ را گزارش کرده است.

پرسش‌نامه‌ی شادکامی آکسفورد: دارای ۲۹ ماده است و میزان شادکامی فردی را می‌سنجد. این آزمون در سال ۱۹۸۹ توسط آرگایل، مارتین و کراسلند^۱ و بر اساس پرسش‌نامه‌ی افسردگی بک^۲ ساخته شده است. این آزمون شامل ۲۹ عبارت چهار گزینه‌ای است که به صورت الف = ۰، ب = ۱، ج = ۲، د = ۳ نمره گذاری شده است. نمره‌ی بهنجار این آزمون بین ۴۰ تا ۴۲ است.

آزمون در دانشجویان تهران اعتباریابی شد. اعتبار سیاهه با روش دونیمه کردن ۰/۹۲ و از طریق همسانی درونی و آلفای کرونباخ ۰/۹۳ به دست آمد. آرگایل و همکاران (۱۹۸۹) اعتبار این ابزار را به روش آلفای کرونباخ ۰/۹۰ و اعتبار بازآزمایی آن را پس از ۷ هفته ۰/۷۸ گزارش کرده‌اند. روایی هم‌زمان این سیاهه نیز با بهره‌گیری از ارزیابی دوستان افراد، درباره‌ی شادی آنان ۰/۴۳ محاسبه شد. در بررسی فرانسویس و همکاران^۳ (۱۹۹۸) آلفای کرونباخ ۰/۹۲ به دست آمده است.

یافته‌ها

به منظور بررسی صحت پایایی پرسش‌نامه‌ها، پژوهش‌گر از روش آلفای کرونباخ در دانش‌آموزان استفاده کرد که در جدول ۱ نمایش داده شده است:

جدول ۱: جدول تعیین آلفای کرونباخ مربوط به پرسش‌نامه‌ها

متغیر (۳۶۸)	تعداد سؤالات	آلفای کرونباخ
هویت	۴۰	۰/۷۵۶
تاب‌آوری	۲۵	۰/۸۷۰
شادمانی	۲۹	۰/۹۲۸
کل پرسشنامه	۹۴	۰/۹۱۸

مقادیر آلفای کرونباخ برای تمامی متغیرها بیشتر از ۰/۷ می‌باشد بنابراین پایایی مطلوبی برای سؤالات و پرسش‌نامه‌ها وجود خواهد داشت.

فرضیه‌ی اول:

برای بررسی پیش‌بینی شادمانی به وسیله‌ی تاب‌آوری و سبک‌های هویت (اطلاعاتی، هنجاری، سردرگم/اجتنابی و تعهد) در دانش‌آموزان از آزمون رگرسیون چندمتغیره استفاده می‌شود. به واسطه‌ی رگرسیون ضرایب متغیرها در الگو تعیین می‌شود. مناسب‌ترین تابعی که بیانگر رابطه‌ی بین متغیر مستقل و وابسته باشد قرار است مشخص شود. رابطه ریاضی رگرسیونی مورد بحث به فرم زیر است:

$$Y = \beta_0 + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \beta_3 X_3 + \beta_4 X_4 + \beta_5 Z \quad (1)$$

که در معادله‌ی (۱) Y متغیر شادمانی، X_1 متغیر هویت اطلاعاتی، X_2 متغیر هویت هنجاری، X_3 متغیر هویت اجتنابی، X_4 متغیر تعهد، Z متغیر تاب‌آوری و ضرایب β_1 تا β_5 ضرایب متغیرهای مربوطه و β_0 عرض از مبدأ می‌باشد. برای آزمون رگرسیون در صورت وجود همبستگی انجام رگرسیون امکان پذیر است که در جدول ۳ همبستگی نشان داده شده است.

^۱. Argyle, Martin & Crossland

^۲. BDI

^۳. Francis et al

برآورد خطای استاندارد	ضریب همبستگی تعدیل شده	مجذور R	R
۰/۴۱۲۷۶	۰/۳۱۹	۰/۳۲۸	۰/۵۷۳

جدول ۳: ضریب همبستگی سبک‌های هویت و تاب‌آوری مرتبط با شادمانی

جدول ۴: آنالیز واریانس ضریب همبستگی سبک‌های هویت و تاب‌آوری با شادمانی

مدل	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	آماره آزمون F	سطح معناداری
بین گروه	۳۰/۱۰۰	۵	۶/۰۲۰	۳۵/۳۳۴	۰/۰۰۰
درون گروه	۶۱/۶۷۴	۳۶۲	۰/۱۷۰		
کل	۹۱/۷۷۴	۳۶۷			

با توجه به این که سطح معناداری در جدول ۴ از سطح خطای $\alpha=0/05$ کمتر است فرض پژوهش تأیید می‌شود و می‌توان نتیجه گرفت رگرسیون معنی‌دار می‌باشد در واقع وجود رابطه‌ی خطی بین متغیرهای مستقل و متغیر وابسته پذیرفته می‌شود یا به عبارتی برخی از متغیرهای مستقل (سبک هویت اطلاعاتی، هنجاری، سردرگم/اجتنابی، تعهد و تاب‌آوری) می‌توانند پیش‌بینی‌کننده‌ی متغیر شادمانی در دانش‌آموزان باشند.

حال بررسی می‌شود کدام‌یک از متغیرها در معادله‌ی رگرسیونی قرار می‌گیرد:

$$H_0: \beta_0 = \beta_1 = \beta_2 = \beta_3 = \beta_4 = \beta_5 = 0$$

H_1 : حداقل یکی از ضرایب بالا صفر نیست

جدول ۵: ضریب ثابت و متغیر سبک‌های هویتی و تاب‌آوری

مدل	ضرایب استاندارد نشده	خطای استاندارد	آماره t	سطح معناداری	
β_0	ضریب ثابت	B			
	تاب‌آوری	۰/۹۰۲	۰/۲۰۹	۴/۳۱۱	۰/۰۰۰
	هویت اطلاعاتی	۰/۳۹۱	۰/۰۴۵	۸/۷۵۴	۰/۰۰۰
	هویت هنجاری	-۰/۰۶۰	۰/۰۴۶	-۱/۳۰۷	۰/۱۹۲
	هویت اجتنابی	-۰/۰۷۸	۰/۰۴۹	-۱/۵۶۷	۰/۱۱۸
	تعهد	-۰/۰۳۰	۰/۰۴۲	-۰/۷۰۵	۰/۴۸۱
			۵/۰۴۷	۰/۰۰۰	

با توجه به جدول ۵ از آن جا که مقدار p در ضرایب ثابت (عرض از مبدا) و تاب‌آوری و تعهد از سطح خطای $\alpha=0/05$ کمتر است پس فرض صفر رد می‌شود و فرض پژوهش تأیید می‌شود یعنی می‌توان گفت فقط ضرایب ثابت، تعهد و تاب‌آوری در مدل رگرسیونی معنی‌دار هستند و شادمانی را پیش‌بینی می‌کنند. بنابراین مدل قابل برآزش به صورت زیر نمایش داده می‌شود:

$$Y = 0.902 + 0.241 X_f + 0.391 Z$$

(۲)

که در آن Y متغیر شادمانی و X_f متغیر تعهد و Z متغیر تاب‌آوری می‌باشد.
فرضیه‌ی دوم پژوهش:

به منظور بررسی متفاوت بودن دانش‌آموزان دختر و پسر در متغیر شادمانی از آزمون t مستقل استفاده شد.

جدول ۶: مقادیر میانگین متغیر شادمانی در دانش‌آموزان دختر و پسر

متغیر	جنسیت	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد
شادمانی	دختر	۱۷۸	۲,۵۱۷۲	۰,۵۲۶۲
	پسر	۱۹۰	۲,۶۰۲۷	۰,۴۷۱۸

برای آزمون برابری واریانس بین دو گروه مستقل ابتدا آزمون لیونز انجام شد که بر اساس نتیجه‌ی اولیه‌ی برابری واریانس‌ها، مقادیر مربوط به آزمون t مستقل مورد تحلیل قرار گرفت.

جدول ۷: نتایج آزمون مقایسه‌ی میانگین شادمانی در دانش‌آموزان دختر و پسر

مقایسه شادمانی بین دختران و پسران	آماره t	درجه آزادی	P مقدار	اختلاف میانگین	فاصله اطمینان ۹۵٪ برای اختلاف میانگین
	-۱,۶۳۷	۳۶۶	۰,۱۰۳	۰,۸۵۴	کران پایین: -۱,۸۸۲ کران بالا: ۰,۱۷۲

با توجه به مقدار p در جدول ۷ چون این عدد از سطح خطای $\alpha = 0.05$ بیشتر است پس فرض پژوهش رد می‌شود و آزمون در سطح اطمینان ۹۵٪ غیرمعنی‌دار است، یعنی میانگین شادمانی در دانش‌آموزان دختر و پسر برابر است.

بحث و نتیجه‌گیری:

همان‌طور که مشاهده کردید نتایج اولیه نشان داد که با آزمون آنالیز واریانس ضریب همبستگی سبک‌های هویت و تاب‌آوری با شادمانی در سطح اطمینان ۹۵٪ رگرسیون معنی‌دار بود به عبارتی وجود رابطه‌ی خطی بین متغیرهای مستقل و متغیر وابسته پذیرفته شد و بعد از مشخص شدن معناداری اولیه از آن‌جا که مقدار p فقط در ضرایب ثابت (عرض از مبدا) و تاب‌آوری و تعهد از سطح خطای $\alpha = 0.05$ کمتر بود می‌توان گفت فقط تاب‌آوری و تعهد پیش‌بینی‌کننده‌ی شادمانی بودند، هم‌چنین مشاهده شد که فرضیه‌ی دوم پژوهش نیز رد شد و مشاهده شد که میانگین شادمانی در دو جنس یکسان است.

به‌طور خلاصه فرضیه‌ی اول با پژوهش‌های بهادری خسروشاهی و باباپور خیرالدین (۱۳۹۱)، بهادری خسروشاهی و هاشمی نصرت‌آباد (۱۳۹۰)، سامانی و همکاران (۱۳۸۶) و نیز شکری و همکاران (۱۳۸۶)، کهولت و جوکار (۱۳۸۹)، انگ و همکاران (۲۰۰۶)، برزونسکی و کوک، (۲۰۰۲)، فیلیپس و پیتمن (۲۰۰۷)، کوهن، فردریکسون، براون، میکلز و کنوی (۲۰۰۹)، سوری و حسنی‌راد (۲۰۱۱) و وایت و همکاران (۱۹۹۸) همسو بود اما فرضیه‌ی دوم با پژوهش خلعتبری و بهاری (۱۳۸۹) که مؤلفه‌ی شناختی شادمانی یعنی رضایت از زندگی را در دو جنس بررسی نمودند ناهمسو بود. هم‌چنین در پژوهش موسوی و روشن (۲۰۱۰) بهزیستی روانی که مفهومی مشابه شادمانی است در دانشجویان زن در مقایسه با دانشجویان مرد بالاتر بود. وود

و همکاران (۱۹۸۹، به نقل از آرگایل، ۲۰۰۱) نیز در پژوهش خود دریافتند زنان به طور متوسط کمی خوشحال تر از مردان هستند اما داینر و همکاران (۱۹۹۹؛ به نقل از میرشاه جعفری و همکاران، ۱۳۸۱) معتقدند شادی در زنان و مردان یکسان است. در تبیین این موضوع که شادی در دوجنس علی‌رغم بعضی پژوهش‌ها یکسان است می‌توان گفت چون دانش آموزان هنوز در مراحل کشمکش در دوران بلوغ هستند بطور اخص ساختارهای شخصیتی آنان از نظر جنسیت شکل نگرفته است و به‌طور کلی پیشنهاد می‌شود که والدین بدون در نظر گرفتن جنسیت زیستی فرزندان خود متناسب با توانایی‌ها و انگیزه‌های آن‌ها مقاومت در برابر ناکامی‌ها و تاب‌آوری در برابر مشکلات زندگی را به آن‌ها آموزش دهند. هم‌چنین نیاز است خانواده‌ها با بحران‌های هویت مربوط به دوره‌ی نوجوانی فرزندانشان آشنا بوده و به آنها انعطاف‌پذیری در برابر تغییرات محسوس دوران نوجوانی با برگزاری کارگاه‌های مناسب، آموزش داده شود. تشویق دانش‌آموزان به شرکت در فعالیت‌هایی مانند گروه‌های

اجتماعی فعال در حوزه‌های متفاوت که به آن‌ها در شناخت توانایی‌هایشان در جهت گذراندن موفق بحران هویت کمک نماید نیز می‌تواند مناسب باشد.

تقدیر و تشکر

در پایان بر خود واجب می‌دانیم که از زحمات حراست آموزش و پرورش استان گلستان و مسئولین مدارس و دانش‌آموزان قدردانی نماییم.

منابع فارسی

- بهادری خسروشاهی، جعفر و باباپور خیرالدین، جلیل، رابطه‌ی سبک‌های هویتی و کمال‌گرایی با احساس شادکامی در دانشجویان، *مجله‌ی روان‌شناسی*، شماره اول، ۱۳۹۱، ۵۰ - ۳۶
- بهادری خسروشاهی، جعفر و هاشمی نصرت‌آباد، تورج، رابطه‌ی امیدواری و تاب‌آوری با بهزیستی روان‌شناختی در دانشجویان، *اندیشه و رفتار*، دوره ششم، شماره بیست و دوم، ۱۳۹۰، ۵۰ - ۴۱
- جوکار، بهرام، نقش واسطه‌ای تاب‌آوری در رابطه‌ی بین هوش هیجانی و هوش عمومی با رضایت از زندگی، *فصل‌نامه‌ی روان‌شناسی معاصر*، دوره دوم، شماره دوم، ۱۳۸۶، ۱۲ - ۳
- حاجلو، نادر، رضایی‌شریف، علی و واحدی، شهرام، همبسته‌های هویت‌یابی فردی در دانش‌آموزان دختر مقطع متوسطه‌ی شهرستان اردبیل، *فصلنامه‌ی روان‌شناسی مدرسه*، دوره اول، شماره دوم، ۱۳۹۱، ۳۸ - ۲۱
- حجازی، الهه و فراتاش، سهیلا، بررسی رابطه‌ی سبک‌های هویت و تعهد هویت با کیفیت دوستی، *مجله‌ی روان‌شناسی و علوم تربیتی*، شماره اول و دوم، ۱۳۸۵، ۱۸۴ - ۱۶۷
- خلعتبری، جواد و بهاری، صونا، ارتباط بین تاب‌آوری و رضایت از زندگی، *فصل‌نامه‌ی روان‌شناسی تربیتی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تنکابن*، دوره اول، شماره دوم، ۱۳۸۹، ۹۴ - ۸۳
- خنیفر، حسین، بردبار، حامد و فروغی قمی، فریبا، بررسی رابطه‌ی بین سبک هویتی دانشجویان با شادی و ارائه‌ی راه‌کارهای عملی برای ارتقای شادی دانشجویان، *فرهنگ در دانشگاه اسلامی*، دوره دوم، شماره اول، ۱۳۹۱، ۵۰ - ۲۳
- سامانی، سیامک، جوکار، بهرام و صحراگرد، نرگس، تاب‌آوری، سلامت روانی و رضایتمندی از زندگی، *مجله‌ی روان‌پزشکی و روان‌شناسی بالینی ایران*، شماره سوم، ۱۳۸۶، ۲۹۵ - ۲۹۰
- شکری، امید، شهرآرای، مهرناز، دانشورپور، زهره و دستجردی، رضا، تفاوت‌های فردی در سبک‌های هویت و عملکرد تحصیلی: نقش تعهد هویت و بهزیستی روان‌شناختی، *فصل‌نامه‌ی پژوهش در سلامت روان‌شناختی*، دوره اول، شماره اول، ۱۳۸۶، ۲۹ - ۱۶
- عبدی‌زرتین، سهراب، ادیبراد، نسترن، یونسی، سید جلال و عسگری، علی، رابطه‌ی سبک‌های هویت و خودکارآمدپنداری فردی و جمعی: مقایسه‌ی دانش‌آموزان پسر دبیرستانی ایرانی و افغانی ساکن قم، *فصل‌نامه‌ی روان‌شناسی کاربردی*، دوره چهارم، شماره هشتم، ۱۳۸۷، ۷۰۰ - ۶۸۶

غضنفری، احمد، اعتباریابی و هنجاریابی پرسشنامه‌ی سبک هویت، *مطالعات تربیتی و روان‌شناسی*، شماره اول، ۱۳۸۳، ۹۴-۸۱
 فارسی‌نژاد، معصومه، بررسی رابطه‌ی سبک‌های هویت با سلامت اجتماعی و خودکارآمدی تحصیلی در دانش‌آموزان دختر و پسر
 پایه‌ی دوم دبیرستان‌های شهر تهران، پایان‌نامه‌ی کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران، ۱۳۸۳.
 قاسمی، نظام‌الدین و قریشیان، مرضیه، روان‌شناسی مثبت، رویکرد نوین روان‌شناسی به طبیعت انسان، *روان‌شناسی و علوم تربیتی*
تازه‌های روان‌درمانی (هیپنوتیزم)، شماره ۵۱ و ۵۲، ۱۳۸۸، ۱۱۴-۹۸
 کهولت، نعیمه و جوکار، بهرام، رابطه‌ی سبک‌های هویت و شادی در دانشجویان *دانشگاه، مطالعات روان‌شناسی تربیتی*، دوره هفتم،
 شماره یازدهم، ۱۳۸۹، ۱۰۸-۸۷
 محمّدی، مسعود، بررسی عوامل مؤثر بر تاب‌آوری در افراد در معرض خطر سوء مصرف مواد، پایان‌نامه‌ی دکتری، دانشگاه علوم
 بهزیستی و توان‌بخشی، تهران، ۱۳۸۴

مغانلو، مهناز، وفایی، مریم و شهرآرای، مهناز، رابطه‌ی عوامل مدل پنج عاملی شخصیت و سبک‌های هویت، *مجله‌ی پژوهش‌های*
روان‌شناختی، دوره یازدهم، شماره اول و دوم، ۱۳۸۷، ۹۴-۷۹
 میرشاه جعفری، ابراهیم، عابدی، محمدرضا و دریکوندی، هدایت‌الله، شادمانی و عوامل مؤثر بر آن. *تازه‌های علوم شناختی*، دوره چهارم،
 شماره سوم، ۱۳۸۱، ۵۸-۵۰
 نشاط‌دوست، حمیدطاهر، کلانتری، مهرداد، حسین‌علی، مهربابی، پالانگ، حسن، نوری، نرگس السادات و سلطانی، ایرج، تعیین عوامل
 مؤثر در شادکامی کارکنان شرکت فولاد مبارکه، *جامعه‌شناسی کاربردی*، شماره اول، ۱۳۸۸، ۱۰۵-۱۱۸
 هاشمی، نظام و رضوی، سید عباس، بررسی و مقایسه‌ی سبک‌های هویت و عوامل مرتبط با آن در دانش‌آموزان نوجوان شاهد،
فصل‌نامه‌ی روان‌شناسی تربیتی، شماره سیزدهم، ۱۳۸۷، ۶۹-۴۵

منابع لاتین

- Argyle, M., Martin, M., and Crossland, J. (۱۹۸۹). Happiness as a function of personality and social encounters. In J. P. Forgas & J. M. Innes (Eds), *Recent Advances in Social Psychology: an International Perspective* (pp. ۱۸۹-۲۰۲). Amsterdam, the Netherlands: Elsevier science Ltd
- Argyle, M. (۲۰۰۱). *The psychology of happiness* (۲nd Ed). London: Routledge
- Berzonsky, M. D. (۱۹۹۲). Identity style and coping strategies. *Journal of Personality*. ۶۰, ۷۷۱-۷۸۸
- Berzonsky, M. D. and Kuk, L. S. (۲۰۰۲). *Identity processing style Psychosocial resource personal problems, and academic performance*. Paper presented at a symposium an identity, personal well-being and problem behaviors. A process perspective hold at the meetings of the society for research on adolescence. New Orleans, Louisiana
- Cohn, M. A., Fredrickson, B. L., Brown, S. L., Mikels, J. A., and Conway, A. M. (۲۰۰۹). Happiness unpacked: Positive emotions increase life satisfaction by building resilience. *Emotion*. ۹(۳). ۳۶۱-۳۶۸.
 doi: ۱۰.۱۰۳۷/a.۰۰۱۵۹۵۲
- Connor, K. M., and Davidson, J. R. (۲۰۰۳). Development of a new resilience scale: The conner - davidson resilience scale (CD - RISC). *Depression and Anxiety*. ۱۸(۲). ۷۶-۸۲
- Diener, E., Emmons, R. A., Larsen, R. J., and Griffin, S. (۱۹۸۵). The satisfaction with life scale. *Journal of Personality Assessment*. ۴۹. ۷۱-۷۵
- Drapeau, S., Saint - Jacques, M. C., Lepine, R., Begin, G., and Bernard, M. (۲۰۰۷). Processes that contribute to resilience among youth in foster care. *Journal of Adolescence*. ۳۰. ۹۷۷-۹۹۹. Retrieved April ۹, ۲۰۰۸, from Elsevier SD Academic Press. doi: ۱۰.۱۰۱۶/j.adolescence.۲۰۰۷.۰۱.۰۰۵
- Erikson, E. H. (۱۹۶۸). *Identity: youth, and crisis*. NewYork: Norton
- Francis, L. J., Brown, I. B., Leste, D., and Philipchalk, P. (۱۹۹۸). Happiness as stable extraversion: A cross-cultural examination of the reliability and validity of the oxford happiness inventory among students in uk, usa, Australian and Canada. *Personalitynd Individual Difference*. ۲۴. ۱۶۷-۱۷۱
- Fujita, F., Diener, E., and Sandvik, E. (۱۹۹۱). Gender differences in negative affect and well-being: the case for emotional intensity. *Journal of Personality and Social Psychology*. ۶۱(۲). ۴۲۷-۴۳۴

Garnezy, N., and Masten, A.S. (۱۹۹۱). The protective role of competence indicators in children at risk. In E. M. Cummings, A. L. Greene, and K. H. Karraker (Eds), *Life-Span Developmental Psychology: Perspectives on Stress and Coping* (pp. ۱۵۱ - ۱۷۴). Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates

Hills, P., and Argyle, M. (۲۰۰۱). Happiness, introversion - extroversion and happy introverts. *Personality and Individual Differences*. ۳۰. ۵۹۵ - ۶۰۸

Lyubomirsky, S., Sheldon, k. M., and Schkade, D. (۲۰۰۵). Pursuing happiness: The architecture of sustainable change. *Review of General psychology*. ۹(۲). ۱۱۱ - ۱۳۱. **doi:** ۱۰.۱۰۳۷/۱۰۸۹-۲۶۸۰.۹,۲,۱۱۱

Marcia, J. E. (۱۹۶۶). Development and validation of ego - identity status. *Journal of Personality and Social Psychology*. ۵. ۵۵۱ - ۵۵۸

Markstrom, C. A., Marshall, S. K., and Tryon, R. J. (۲۰۰۰). Resiliency, social support, and coping in rural low-income Appalachian adolescents from two racial groups. *Journal of adolescence*. ۲۳. ۶۹۳-۷۰۳. **doi:** ۱۰.۱۰۰۶/jado.۲۰۰۰.۰۳۵۳

Mousavi, R., and Roshan, R. (۲۰۱۰). Investigating different aspects of identity among the students of Tehran Universities: the role of sex differences. *Social and Behavioral Sciences*. ۴. ۱۸۸۴-۱۸۸۹

Ong, A. D., Bergeman, C. S., Bisconti, T. L., and Wallace, K. A. (۲۰۰۶). Psychological resilience, positive emotions, and successful adaptation to stress in later life. *Journal of Personality and Social Psychology*. ۹۱(۴). ۷۳۰ - ۷۴۹. **Doi:** ۱۰.۱۰۳۷/۰۰۲۲-۳۵۱۴,۹۱,۴,۷۲۰

Phillips, T. M., and Pittman, J. F. (۲۰۰۷). Adolescent psychological well being by identity style. *Journal of Adolescence*. ۳۰. ۱۰۲۱- ۱۰۳۴

Schwartz, N., Strack, F. (۱۹۹۱). *Evaluating one's life: A judgment model of subjective well - being. Subjective Well being: An Interdisciplinary Perspective*. Oxford: Pergamon Press

Shokri, O., Shaharay. M., Daneshpoor, Z., and Dastjerdi, R. (۲۰۰۶). Individual differences in identity styles and study performance, role of identity commitment and psychological well-being. *J Health Psychol*. ۱(۱). pp. ۱۶ - ۲۹ [Persian]

Souri, H., and Hasani rad, T. (۲۰۱۱). *Relationship between Resilience, Optimism and Psychological Well-Being in Students of Medicine*. ۲nd World Conference on Psychology, Counselling and Guidance, Social and Behavioral Sciences. ۳۰. **doi:** ۱۰.۱۰۱۱۶/j.sbspro.۲۰۱۱,۱۰,۲۹۹

Waller, M. A. (۲۰۰۱). Resilience in ecosystemic context: Evolution of the concept. *American Journal of Orthopsychiatry*. ۷۱(۲). ۲۹۰ - ۲۹۷

White, J. M., Wampler, R. S., and Winn, K. L. (۱۹۹۸). The identity Style Inventory: A revision with a sixth-grade reading level (ISI-۶G). *Journal of Adolescent Research*. ۱۳(۲). ۲۲۳-۲۴۵